

Un medalló d'Ismael Smith

JESÚS OLANO

A Catalunya tenim la sort que moltes de les peces medallístiques que es varen obrar estan signades pels grans escultors del país.

Un escultor amb molta personalitat i molt interessant dins la història de l'art català del segle XX és Ismael Smith i Marí (Barcelona, 1886-White Plains, Nova York, 1972). Si anem al Museu Nacional d'Art de Catalunya, hi trobarem alguna de les seves obres de petit format. Forma part de la generació que el crític Cirici Pellicer va qualificar com l'Expressionisme Català, que a principis del segle vint es reunia fonamentalment al voltant del pintor Isidre Nonell en el que es coneixia com la tertúlia dels joves del cafè dels Quatre Gats, i que va comptar amb diversos grups com la Colla del Safrà, Els Evolucionistes, L'Escola de Vilanova...

Aquesta generació tan prometedora que tenia entre els seus membres autèntics genis com Picasso, Gargallo o Juli González, connecta per les seves inquietuds amb el gran moviment europeu que formen les Avantguardes, molt importants en la història de l'art europeu del segle vint.

Però la realitat és que l'Expressionisme Català es frustra per falta de comprensió i sobretot de suport. No hi ha col·leccionistes que comprin les obres dels artistes, ni encàrrecs ni reconeixements institucionals.

Sols els artistes que se'n van a París —Picasso n'és l'exemple més reeixit— segueixen en la línia apuntada més amunt i triomfen finalment. Els altres, o s'acosten al Noucentisme, l'art neoclàssic oficial, o bé deixen la vida artística.

Ismael Smith segueix un camí personal: es trasllada a París, després de fer algunes obres a Barcelona, passa després a Londres i finalment se'n va a Nova York, on morirà. Hem de fer notar que aquesta trajectòria estarà recolzada en el fet que la seva família tindrà sempre una situació econòmica molt sòlida.

En l'obra d'Smith, com passa a molts dels artistes de la seva generació, hi ha una lluita constant entre els gustos personals i els dels que els encarreguen les

obres, que en ell es resol especialment malament: frustracions d'encàrrecs, destrucció d'alguna obra ja realitzada...

Malgrat que alguns autors han enraonat de medalles realitzades per Smith, la realitat és que mai s'ha presentat cap peça de l'escultor, ni tan sols alguna fotografia. Només en tenim referències en alguns articles.

Avui presentem un medalló de l'artista de dimensions considerables (430 mm de diàmetre, aproximadament), que correspon a un tema, el religiós, que sabem que Smith va conrear en diverses medalles, en concret per a la casa Vallmitjana, però no podem dir si aquest va ser fet per a ells. Creiem, pel tipus de medalles que fa aquesta empresa, que no, ni tampoc sabem si es tracta d'una obra única, o si es va fer en sèrie. No en coneixem, però, cap altre exemplar. És de bronze i conserva una patina daurada. Està signat en la seva banda dreta.

No en podem donar una data concreta d'execució, però ens inclinem a pensar que segurament va ser realitzada a principis del segle vint, a Barcelona, abans que Ismael Smith fos pensionat a París l'any 1910 per l'Ajuntament de Barcelona.

El tema de l'obra és sant Josep amb Jesús infant, i en la realització es deixa veure l'estil personal d'Smith, influenciat pel que es coneix com l'estil expressionista, molt important en el Modernisme tardà, una estètica un punt estranya, que Francesc Fontbona ha qualificat com a «decadentista», i que a l'autor li va costar algun disgust en alguna ocasió.

Una obra així és excepcional en una col·lecció de medalles, i un autor com Smith també és excepcional en la història de l'art català. D'ell, a més, circulen llegendes i anècdotes. Un artista que necessitaria més atenció...